

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรนันท์ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๐/๒๕๕๘

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ กับพวก) ในคดีหมายเลขดำที่ กค. ๒๓๘/๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗) วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ)

ข้อเท็จจริง

๑. บรรษัทการเงินระหว่างประเทศ (International Finance Corporation) เป็นโจทก์ ฟ้อง นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ ที่ ๑ บริษัท เลี่ยวไพรัตน์วิสาหกิจ จำกัด ที่ ๒ เป็นจำเลยต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ กค. ๒๓๘/๒๕๕๖ ในฐานะพิคสัญญา คู่ประกัน จำนวนทุนทรัพย์ ๑๒,๕๗๐,๕๘๗,๒๕๓.๑๓ บาท สรุปได้ว่า

๑.๑ โจทก์เป็นหน่วยงานองค์การระหว่างประเทศ มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามข้อบังคับของโจทก์ มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกด้วยการลงทุนโดยเงินทุนของโจทก์ในหน่วยงานของเอกชนที่อยู่ในอาณาเขตของประเทศสมาชิก

๑.๒ จำเลยที่ ๑ เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นคนหนึ่งของบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) จำเลยที่ ๒ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) โดยนายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ (ลูกหนี้) ได้ตกลงทำสัญญากู้เงินไปจากโจทก์ เพื่อนำไปลงทุนในโครงการก่อสร้างโรงงานเกี่ยวกับการผลิตปิโตรเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ตามสัญญากู้เงินและสัญญากู้เงินประเภทซี โดยโจทก์ตกลงให้ลูกหนี้กู้เงินตามสัญญากู้เงินและสัญญากู้เงินประเภทซี โดยสัญญากู้เงินแบ่งเป็นเงินกู้ประเภทเอ จำนวนเงิน ๘๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และเงินกู้ประเภทบี จำนวนเงิน ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และตามสัญญากู้เงินประเภทซี เป็นจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ โดยลูกหนี้ตกลงชำระดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียม ตามสัญญากู้เงินประเภทต่าง ๆ ให้แก่โจทก์ และตกลงชำระเงินต้นเงินกู้ประเภทเอ เป็นงวด ๆ ทุก ๖ เดือน จนถึงงวดสุดท้าย วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เงินกู้

ประเภทบี ชำระเป็นงวด ๆ ทุก ๖ เดือน จนถึงงวดสุดท้าย วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ส่วนเงินกู้ประเภทซีตกลงชำระเงินกู้ให้แก่โจทก์เสร็จสิ้นในงวดเดียวจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

๑.๓ จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ได้ทำสัญญาค้ำประกัน ฯ ฉบับลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โดยตกลงเข้าร่วมกันและแทนกันค้ำประกันการชำระหนี้เงินกู้ของลูกหนี้ตามสัญญาเงินกู้ทั้งสองฉบับดังกล่าว

๑.๔ ลูกหนี้ได้รับเงินตามสัญญาเงินกู้ทั้งประเภทเอ และประเภทบีไปแล้ว เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๔๖๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และได้รับเงินตามสัญญาเงินกู้ประเภทซีไปแล้วทั้งหมด จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ ภายหลังลูกหนี้ได้รับเงินกู้ตามสัญญาไปแล้ว ลูกหนี้ได้มีการชำระหนี้เงินกู้ให้แก่โจทก์บางส่วน

๑.๕ ต่อมาศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการและมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ ฯ ซึ่งตามวรรคสอง ของมาตรา ๕๐/๖๐ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ นั้น คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของจำเลยทั้งสองในฐานะผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด ภายหลังจากวันที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ได้ทยอยชำระหนี้บางส่วนให้แก่โจทก์ และโจทก์ได้นำเงินที่ลูกหนี้ชำระดังกล่าวไปจัดสรรชำระหนี้เงินกู้ที่ค้างชำระตามสัญญาเงินกู้ และสัญญาเงินกู้ประเภทซี

๑.๖ โดยสรุปแล้ว ลูกหนี้มีหนี้เงินกู้ที่ค้างชำระต่อโจทก์ตามสัญญาเงินกู้และสัญญาเงินกู้ประเภทซี คิดคำนวณถึงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๓๑๘,๗๕๓,๐๓๕.๐๕ เหรียญสหรัฐ ลูกหนี้เคยมีจดหมายขอเลื่อนการชำระหนี้ที่ค้างชำระออกไปอย่างไม่มีกำหนด แต่โจทก์ไม่ตกลงด้วย และได้ทวงถามให้จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๓๑๘,๗๕๓,๐๓๕.๐๕ เหรียญสหรัฐ หรือคิดคำนวณเป็นเงินบาทไทย ณ วันฟ้อง จำนวน ๑๒,๕๗๐,๕๘๗,๒๕๓.๑๓ บาท โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ๑ เหรียญสหรัฐเท่ากับ ๔๐.๖๘๗๘ บาท แต่จำเลยทั้งสองก็ยังคงเพิกเฉยมิได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ โจทก์จึงต้องฟ้องเป็นคดีนี้

๒. จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ และให้การต่อสู้ สรุปได้ว่า

๒.๑ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากคดีนี้ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เพราะการทำสัญญา การส่งมอบ และรับมอบเงินกู้ระหว่างโจทก์และลูกหนี้เกิดขึ้นในรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีการส่งมอบและรับมอบเงินกู้รวมทั้งการทำสัญญาในประเทศไทย จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการให้บริการระหว่างประเทศตามนัยมาตรา ๗ (๕) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินฯ และตามสัญญาเงินกู้กำหนดให้มีการดำเนินการทางกฎหมายในศาลสูงของประเทศอังกฤษและหนี้ตามสัญญาเงินและสัญญาค้ำประกันในคดีนี้มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญแห่งหนี้ โดยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โจทก์ยังมีสิทธิได้รับชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยที่นำมาฟ้องคดีนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยที่ลูกหนี้ยังไม่ผิคนัดชำระหนี้ตามแผนโจทก์จึงยังไม่ถูกโต้แย้งสิทธิและไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองในคดีนี้

๒.๒ สัญญาเงินกู้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานและไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะกรรมการของลูกหนี้ที่ลงลายมือชื่อในสัญญาเงินกู้ไม่ครบถ้วนตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนและหนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นจำนวนเดียวกันกับที่แผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ระบุให้โจทก์ได้รับชำระหนี้เงินต้นเต็มจำนวนและได้รับอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราที่ระบุไว้ในสัญญาเงินกู้ เมื่อโจทก์ได้รับชำระหนี้เงินต้นเต็มจำนวนและดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ตามแผนฟื้นฟูกิจการฯ จำเลยทั้งสองจึงไม่ต้องรับผิดชอบฟ้องของโจทก์อีก

๒.๓ แผนฟื้นฟูกิจการฯ ของลูกหนี้ มีผลเป็นการแปลงหนี้ใหม่ โดยการเปลี่ยนสาระสำคัญแห่งหนี้ และผลของการฟื้นฟูกิจการฯ ทำให้จำเลยทั้งสองมิใช่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และไม่มีอำนาจจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของสัญญาและสัญญาค้ำประกัน ซึ่งเป็นผลให้จำเลยทั้งสองไม่ต้องรับผิดชอบ

๒.๔ สัญญาเงินกู้และสัญญาค้ำประกัน เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และเป็นโมฆะตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พุทธศักราช ๒๕๔๐ นอกจากนี้การคำนวณดอกเบี้ยของโจทก์ไม่ถูกต้องและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓. จำเลยทั้งสองยื่นคำร้องยกประเด็นที่จำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

สรุปได้ว่า มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง ได้บัญญัติจำกัดหรือตัดสิทธิของจำเลยทั้งสองในฐานะผู้ค้าประกัน ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ในกรณีที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ซึ่งในคดีฟื้นฟูกิจการเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้วด้วยเช่นกัน ดังนั้น จำเลยทั้งสองซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกัน และโดยที่บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ก็ไม่ได้ให้สิทธิแก่จำเลยทั้งสองในการยกบทบัญญัติดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในกรณีที่ลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัดประกอบกับมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง จำเลยทั้งสองในฐานะผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ก็ไม่สามารถใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ได้ตามมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และไม่สามารถยกแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีได้ ทั้งที่แผนได้กำหนดให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เต็มจำนวนหนี้โดยไม่มีการลดหนี้แต่อย่างใด บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจึงบัญญัติขึ้นโดยขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยทั้งสองในการต่อสู้คดีตามกฎหมายและมีผลกระทบต่ออนาจารสำคัญแห่งสิทธิในทรัพย์สิน ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและไม่เท่าเทียมกันในทางกฎหมาย การที่บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง กำหนดให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้ได้เต็มจำนวนและตัดสิทธิไม่ให้จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้ต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันในการใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการเพราะเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว และการที่มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ได้บัญญัติให้คำสั่งศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของจำเลยทั้งสอง ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกัน อันเป็นการให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้เอาทั้งจำเลยทั้งสองโดยไม่บัญญัติเป็นข้อยกเว้น หรือให้สิทธิแก่ผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันในการต่อสู้คดีว่า ในกรณีที่แผนฟื้นฟูกิจการได้กำหนดให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เต็มจำนวนหรือไม่มีการลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้หรือในกรณีที่ลูกหนี้ยังไม่ผิดนัดชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการนั้น ห้ามเจ้าหนี้ฟ้องร้องผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกัน แต่บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวได้บัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการฟ้องบังคับชำระหนี้เอาทั้งจำเลยทั้งสองซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันได้ทั้ง ๆ ที่บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ในฐานะเดียวกับลูกหนี้โดยลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้ตามแผนแต่อย่างใด และทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ ดังนั้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

และขอให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งคำโต้แย้งของจำเลยตามทางการ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๔. โจทก์ยื่นคำแถลงคัดค้านคำร้องของจำเลยที่ให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสรุปได้ว่า โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองในคดีนี้ในฐานะผู้ค้าประกันให้ชำระหนี้เงินกู้ที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ในส่วนที่เกิดขึ้นก่อนที่ลูกหนี้จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และผลการผิดนัดของลูกหนี้ได้เกิดต่อเนื่องตลอดมา โจทก์มิได้ฟ้องบังคับจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา ๕๐/๖๐ แต่อย่างไร และมีได้เกี่ยวข้องกับบังคับตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ด้วย และโจทก์ขอคัดค้านคำร้องของจำเลยที่ขอให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เพราะวาทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด กล่าวคือ ตามบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง ห้ามผู้ค้าประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนหนี้ที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังได้ เพราะเหตุที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ก็เพื่อมิให้มีการยื่นคำขอรับชำระหนี้ซ้ำซ้อนกัน หรือเพื่อมิให้ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ ๒ ทาง ทั้งเจ้าหนี้และผู้ค้าประกัน บทบัญญัติดังกล่าวจึงย่อมถูกต้องและเป็นธรรมแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อเจ้าหนี้ที่ไม่สามารถจะรับชำระหนี้เต็มจำนวนจากลูกหนี้ผู้ถูกฟื้นฟูกิจการได้ อันเป็นผลมาจากการที่ลูกหนี้ตกอยู่ในสภาพเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว จึงต้องมีการบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนโดยมีสิทธิเรียกร้องบังคับชำระหนี้เอาจากผู้ค้าประกันได้อีก นอกจากนี้ตามฟ้องของโจทก์ได้ฟ้องบังคับต่อจำเลยทั้งสอง ในมูลหนี้ตามสัญญาการค้าประกันภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดของผู้ค้าประกัน โจทก์มิได้ฟ้องจำเลยทั้งสองให้รับผิดชอบตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แต่อย่างใด บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทคดีนี้ และมีได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะต้องนำมาใช้ในการวินิจฉัยคดี จึงขอให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลยทั้งสองที่ขอให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

๕. ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง พิจารณาแล้ว เห็นว่าเนื่องจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคำแถลงคัดค้านคำร้องของจำเลยที่ให้ส่งความเห็นโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยของโจทก์ และคดีนี้ โจทก์บรรยายฟ้องสรุปความได้ว่า “จำเลยทั้งสองเป็นผู้ค้าประกันการชำระหนี้ของบริษัทอุตสาหกรรม

ปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ถูกหนี้ ที่ได้ทำสัญญากู้เงินไปจากโจทก์ ต่อมาหลังจากการชำระหนี้เงินกู้บางส่วนแล้ว ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการและมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ ซึ่งตามวรรคสองของมาตรา ๕๐/๖๐ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ นั้น คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของจำเลยทั้งสองในฐานะผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด ต่อมาหลังจากที่ลูกหนี้ได้ทยอยชำระหนี้อีกบางส่วน และชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการแก่โจทก์โดยแปลงหนี้เป็นทุนอีกครั้งแล้ว เมื่อนับถึงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๖ ลูกหนี้ยังมีหนี้เงินกู้ค้างชำระรวม ๓๑๘,๗๕๓,๐๓๕.๐๕ เหรียญสหรัฐอเมริกา และลูกหนี้เคยมีจดหมายฉบับลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๑ ถึงโจทก์ ขอเลื่อนการชำระหนี้ที่ค้างชำระออกไปอย่างไม่มีกำหนดซึ่งโจทก์ไม่ตกลงด้วย และได้มีหนังสือทวงถามไปยังจำเลยทั้งสองในฐานะผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้แต่จำเลยทั้งสองก็เพิกเฉย ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองชำระหนี้ให้กับโจทก์ตามคำขอท้ายฟ้อง” คำฟ้องของโจทก์จึงเป็นการอาศัยมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ตามที่บรรยายในคำฟ้อง ซึ่งศาลจำเป็นต้องพิจารณาทบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่โจทก์อ้างดังกล่าวเมื่อปรากฏว่าศาลจะใช้บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาบังคับแก่คดีนี้ และทนายจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง (ประกอบมาตรา ๕๐/๒๓ วรรคสอง) ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว และศาลก็ตรวจไม่พบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ดังกล่าวนี้ กรณีจึงต้องด้วยมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าว ศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่นนอกจากส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และศาลได้สั่งให้ส่งความเห็นโต้แย้งในประเด็นดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๒๓ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๔ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้ กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๕๐/๒๓ วรรคสอง “ผู้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๑๐๑ อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยงในเวลาภายหน้าได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว”

มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง “คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ หรือผู้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และไม่มีผลให้บุคคลเช่นว่านั้นต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้นตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าว เว้นแต่บุคคลเช่นว่านั้นจะยินยอมโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย”

คำวินิจฉัย

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ เป็นบททั่วไป ซึ่งต้องนำไปใช้กับหมวดอื่น ๆ ของรัฐธรรมนูญนี้ ในการชี้แจงของกรมการในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๔ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ พอสรุปความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หมายถึงต้องมีความเคารพในเพื่อนมนุษย์ด้วยกันไม่ปฏิบัติต่อคนอื่นในลักษณะซึ่งไม่ใช่มนุษย์ เป็นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่บุคคลทุกคนมีอยู่ในตัว เป็นหลักบรรทัดฐาน คือ ความเคารพในเพื่อนมนุษย์ด้วยกันและคุ้มครอง

ให้คนอื่นปฏิบัติต่อคนอื่นเช่นเดียวกับเรา ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นกระบวนการในทางความคิดที่พัฒนา มาจากศีลธรรมและจิตใจที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพที่อยู่เหนือตัวบุคคล เหนือเรื่องส่วนบุคคลใด ๆ เป็นส่วนประกอบพิเศษที่อยู่ในตัวมนุษย์โดยธรรมชาติ เป็นศีลธรรมขั้นสูง และเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคม

สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติรับรองไว้เป็นสิทธิ ที่เกิดขึ้นจากความสามารถของบุคคล จึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการประกอบอาชีพ ของแต่ละบุคคล ผู้ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพก็จะมีทรัพย์สินมาก ดังนั้น การรับรองสิทธิของ บุคคลในทรัพย์สิน นอกจากจะเป็นการรักษาความชอบธรรมของบุคคลที่จะใช้ทรัพย์สินที่ตนหามาได้แล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้บุคคลได้ใช้ความสามารถในการแสวงหาทรัพย์สินโดยประกอบอาชีพอย่างเต็ม ความสามารถอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมในส่วนรวม อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติให้ จำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่รัฐธรรมนูญก็ได้กำหนดกรอบในการ จำกัดสิทธิในทรัพย์สินไว้ว่าจะกระทำได้ในกรณีใดบ้าง และจะจำกัดได้มากน้อยเพียงใด

มีบทบัญญัติของกฎหมายหลายฉบับจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล เช่น พระราชบัญญัติ เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ฯ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และพระราชบัญญัติ การผังเมือง ฯ เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณากฎหมายที่จำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลจะเห็นได้ว่า กฎหมายเหล่านั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคมและเพื่อประโยชน์สาธารณะทั้งสิ้น ดังนั้น แม้รัฐธรรมนูญจะมีได้กำหนดกรอบในการตรากฎหมายขึ้นเพื่อจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของ ประชาชนไว้โดยเฉพาะ แต่รัฐสภาถือเป็นหลักปฏิบัติว่า กฎหมายที่จะตราขึ้นนั้นต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ ในการรักษาความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติเป็นหลักการไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ แต่มีข้อยกเว้นให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือน สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพไม่ได้ ส่วนมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการ คู่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

๒. ข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่า หนี้ตามสัญญากู้เงิน และสัญญาค้ำประกันมีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญแห่งหนี้โดยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยกำหนดให้โจทก์ได้รับชำระหนี้เงินต้นเต็มจำนวน และดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ โจทก์จึงยังมีสิทธิได้รับชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยตามแผนฟื้นฟูกิจการ โดยที่ลูกหนี้ยังไม่ผิคนัดชำระหนี้ตามแผน โจทก์จึงยังไม่ถูกโต้แย้งสิทธิ จึงเป็นการให้สิทธิแก่โจทก์เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลย พิจารณาแล้ว เห็นว่า

ลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ตามสัญญากู้เงิน และเมื่อมีการเตือนแล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้จึงตกเป็นผู้ผิคนัดตามสัญญากู้เงินแล้ว ซึ่งผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖ สำหรับแผนฟื้นฟูกิจการซึ่งที่ประชุมเจ้าหนี้ได้ให้การยอมรับ และศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว เป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ จึงไม่เกี่ยวกับผู้ค้ำประกัน และไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน นอกจากนี้ การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่แน่นอนว่าจะสำเร็จตามแผนฟื้นฟูกิจการหรือไม่ หากไม่สำเร็จและศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลก็จะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา ๕๐/๗๐ วรรคสอง ซึ่งเจ้าหนี้ต้องดำเนินการตามกระบวนการว่าด้วยล้มละลายต่อไป เจ้าหนี้จึงยังไม่มีความแน่นอนว่าจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้เต็มจำนวน หรือแม้แต่ตามที่ตกลงไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ ดังนั้น ผู้ค้ำประกันจึงยังไม่หลุดพ้นความรับผิดชอบ เพราะในเมื่อขณะทำสัญญาค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

๓. ข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง บัญญัติจำกัดสิทธิของผู้ร้องในการยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ในกรณีที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ไม่ให้สิทธิผู้ร้อง ยกข้อต่อสู้ในกรณีที่ลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิคนัด พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการยื่นคำขอรับชำระหนี้เป็นสำคัญ ส่วนผู้ค้ำประกันอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยในเวลาภายหลัง ซึ่งหมายความว่าผู้ค้ำประกันจะใช้สิทธิไต่เบี่ยได้ก็ต่อเมื่อได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้วเท่านั้น หากผู้ค้ำประกันมิได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ก็ไม่มีสิทธิที่จะไต่เบี่ยกับลูกหนี้ได้ ดังนั้น การที่กฎหมายห้ามผู้ค้ำประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้ในกรณีที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ก็เพื่อมิให้กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าหนี้ และเพื่อมิให้มีการชำระหนี้ซ้ำซ้อนในหนี้ที่มีมูลหนี้เดียวกัน ส่วนสิทธิของผู้ค้ำประกัน

ในการยกข้อต่อสู้เจ้าหน้าที่นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ให้สิทธิผู้ค้าประกันที่จะยกข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้าประกันมีต่อเจ้าหน้าที่ และอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหน้าที่ขึ้นต่อสู้เจ้าหน้าที่ได้ กรณีนี้มีได้เกี่ยวกับมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง แต่อย่างไร

๔. ข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่า การทำแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เป็นการแปลงหนี้ใหม่ ผู้ร้องทั้งสองจึงต้องหลุดพ้นความรับผิดชอบ พิจารณาแล้ว เห็นว่า

การแปลงหนี้ใหม่เป็นสัญญาระหว่างคู่กรณีเพื่อระงับหนี้เดิมแล้วก่อให้เกิดหนี้ใหม่ขึ้นผูกพันกันแทน หนี้เดิมเป็นอันระงับไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๔๕ สาระสำคัญของการแปลงหนี้ใหม่อาจสรุปได้ ดังนี้

(๑) ต้องมีหนี้เดิมผูกพันกันอยู่

(๒) คู่กรณีทำสัญญาเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นสาระสำคัญแห่งหนี้ ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๒.๑) เกิดจากการที่คู่กรณีทำสัญญากันใหม่ด้วยความสมัครใจ

(๒.๒) สัญญาที่คู่กรณีทำขึ้นอันจะถือว่าเป็นการแปลงหนี้ใหม่จะต้องเป็นการตกลงเปลี่ยนแปลงหนี้ให้แตกต่างจากหนี้เดิม ถ้าไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงก็ไม่เป็นการแปลงหนี้ใหม่

(๒.๓) ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เป็นสาระสำคัญแห่งหนี้เดิม

(๓) คู่กรณีมีความประสงค์ที่จะระงับหนี้เดิม สัญญาแปลงหนี้ใหม่จึงต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อระงับหนี้เดิม

(๔) หนี้ใหม่ต้องเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์

การแปลงหนี้ใหม่จึงเป็นสัญญาระหว่างคู่กรณี เพื่อระงับหนี้เดิมแล้วก่อให้เกิดหนี้ใหม่ขึ้นผูกพันกันแทนหนี้เดิม แต่การทำแผนฟื้นฟูกิจการเป็นกระบวนการในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งแม้ลูกหนี้หรือเจ้าหน้าที่บางรายไม่สมัครใจ แต่กฎหมายบังคับให้ต้องจัดทำ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหากิจการที่กำลังตกต่ำให้ฟื้นคืนสภาพเดิมได้ หนี้เดิมของเจ้าหนี้มิได้ระงับไปเพียงแต่อาจจะมีการลดจำนวนหนี้ลง หรือการยืดกำหนดเวลาชำระหนี้ จึงมิได้เป็นการแปลงหนี้ใหม่ อันจะเป็นผลให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นความรับผิด นอกจากนี้ กฎหมายได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า แผนฟื้นฟูกิจการซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดของผู้ค้าประกันของลูกหนี้ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน

ส่วนข้อต่อสู้ของผู้ค้าประกันในข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับจำนวนหนี้ที่ค้าง เมื่อแผนฟื้นฟูได้ดำเนินการไปแล้ว และเจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้ตามระบบ ตามระยะเวลา เป็นบางส่วนแล้ว ย่อมเป็นข้อต่อสู้ของผู้ร้องที่ต้องยกขึ้นอ้างต่อศาลยุติธรรมเพื่อพิจารณาพิพากษาไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

จากการพิจารณาตามประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้เป็นบทบัญญัติที่ลดคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของบุคคลใดลงแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับยอมรับสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ และผู้ค้าประกัน ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความเคารพต่อสิทธิของผู้ค้าประกันที่มีต่อลูกหนี้ และเจ้าหนี้ และมีได้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในทรัพย์สินของผู้ค้าประกันและมีได้เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกันและไม่เสมอกันในกฎหมายแต่อย่างใดทั้งเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่ใช้กับกรณีใดโดยเฉพาะ และมีได้กระทบสาระสำคัญของสิทธิของผู้ค้าประกัน จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ